

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

KGP.410.004.03.2017

P/17/017

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa

T +48 22 444 56 92, F +48 22 444 55 94

kgp@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/017 Nadzór nad spółkami z udziałem Skarbu Państwa
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontroler	Łukasz Urbanowicz, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KGP/43/2017 z dnia 12 maja 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo Spółka Akcyjna ¹ , ul. M. Kasprzaka 25, 01-224 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Piotr Woźniak - Prezes Zarządu Spółki od 11 grudnia 2015 r., w tym od 11 grudnia 2015 r. do 10 lutego 2016 r. jako Członek Rady Nadzorczej Spółki oddelegowany do czasowego wykonywania czynności Prezesa Zarządu PGNiG SA; poprzednio funkcję Prezesa Zarządu Spółki pełnił Pan Mariusz Zawisza od 1 stycznia 2014 r. do 11 grudnia 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 3-22)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Spółki w zakresie objętym kontrolą.

Organy Spółki, do których powołano z poszanowaniem obowiązujących przepisów osoby o wymaganych kwalifikacjach, działały w granicach prawa w celu optymalizacji wyników ekonomicznych. W PGNiG SA obowiązywała w okresie objętym kontrolą strategia zrównoważonego rozwoju, zgodnie z którą Spółka w swojej działalności uwzględniała interes społeczny.

Rentowność Spółki wzrosła w okresie objętym kontrolą, zarówno w zakresie sprzedaży jak i wykorzystania aktywów. PGNiG SA utrzymywała płynność na bezpiecznym poziomie.

Spółka wykonała wnioski zawarte w wystąpieniu pokontrolnym Najwyższej Izby Kontroli z dnia 14 kwietnia 2009 r., sporządzonym po kontroli nadzoru właścicielskiego Skarbu Państwa w PGNiG SA w latach 2004 – 2008².

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działalność Rady Nadzorczej i Zarządu Spółki

1.1 Powoływanie i odwoływanie osób zasiadających w organach Spółki

W okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. przeprowadzono dwa postępowania kwalifikacyjne na Członków Zarządu Spółki, przy czym nie było przypadków, zakończenia postępowania bez rozstrzygnięcia. Pierwsze z nich wszczęte zostało w dniu 7 stycznia 2016 r. uchwałą Rady Nadzorczej, która nie zawierała uzasadnienia. Drugie postępowanie na nową V wspólną kadencję Zarządu wszczęte zostało uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 17 października 2016 r. Postępowania

Opis stanu
faktycznego

¹ Dalej także: PGNiG SA lub Spółka.

² Trzeci kwartał.

kwalifikacyjne na Członków Zarządu Spółki prowadzone były w Spółce na podstawie *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 marca 2003 r. w sprawie przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko członka zarządu w niektórych spółkach handlowych*³, wydanego na podstawie art. 19 a ust. 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników⁴. W przypadku pierwszego postępowania ogłoszenie, zgodnie z *Rozporządzeniem* opublikowane zostało w dzienniku ogólnopolskim *Rzeczpospolita*. W drugim postępowaniu ogłoszenie, zgodnie z obowiązującym wówczas *Rozporządzeniem* opublikowane zostało na stronie internetowej Spółki oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Energii. Terminy przyjmowania zgłoszeń wynosiły w obu przypadkach co najmniej 14 dni kalendarzowych a kandydaci do swoich zgłoszeń zobowiązani byli dołączyć dokumenty, potwierdzające ich kwalifikacje i doświadczenie w oryginałach bądź odpisach.

W okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. odwołano przed upływem kadencji czterech Członków Zarządu oraz siedmiu Członków Rady Nadzorczej Spółki. Uchwały Rady Nadzorczej nie zawierały uzasadnienia odwołania Członków Zarządu Spółki, przy czym w jednym przypadku odwołanie Członka Zarządu nastąpiło na wniosek Prezesa Zarządu PGNiG, zawarty w protokole z posiedzenia Rady Nadzorczej Spółki a w pozostałych trzech o odwołanie wnioskował Przewodniczący Rady Nadzorczej. Uchwały Zgromadzenia Wspólników PGNiG SA w sprawie odwołania Członków Rady Nadzorczej Spółki nie zawierały przyczyn ich podjęcia. W przypadkach zmian w składzie Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. Spółka każdorazowo składała wnioski o zmianę w rejestrze sądowym.

Członkowie Zarządu Spółki wykonujący obowiązki w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. posiadali wykształcenie ekonomiczne, prawnicze lub techniczne, związane z przedmiotem działalności PGNiG SA. Obecni Członkowie Zarządu PGNiG SA posiadają wymagany *Rozporządzeniem* staż pracy. Wszyscy Członkowie Zarządu mieli zawarte umowy o świadczenie usług zarządzania tzw. kontrakty menadżerskie, w których wynagrodzenie było podzielone na część stałą i zmienną, zgodnie z przyjętym w Spółce Systemem Premiowania Kadry Menedżerskiej w ramach modelu zarządzania przez cele⁵ oraz zawierały zapis o odszkodowaniu z tytułu zakazu konkurencji po zaprzestaniu pełnienia funkcji Członka Zarządu. Do czasu wejścia w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami⁶ nie miała do tych umów zastosowania ustawa z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi⁷, ze względu na ustanowienie przez Członków Zarządu Spółki zabezpieczeń, o których była mowa w art. 3 ust. 2 tej ustawy. Członkowie Zarządu PGNiG SA zasiadali w radach nadzorczych, radzie dyrektorów lub radzie nadzorczej podmiotu pod nazwą Polski Gaz Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych⁸ - co nie naruszało postanowień ustawy kominowej oraz ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne⁹. Do momentu dostosowania umów zawartych z Członkami Zarządu Spółki do zapisów nowelizacji ustawy kominowej, Członkowie Zarządu pobierali wynagrodzenie z tytułu zasiadania w radach nadzorczych

³ Dz.U. z 2003 r. Nr 55, poz. 476. Dalej: *Rozporządzenie*.

⁴ Dz. U. z 2016 r. poz. 981, ze zm. Wcześniej ustawa o komercjalizacji i prywatyzacji.

⁵ MBO – Management by Objectives.

⁶ Dz.U. 2016 poz. 1202. Dalej: *nowelizacja ustawy kominowej*.

⁷ Dz.U. 2015 poz. 2099. Dalej: *ustawa kominowa*.

⁸ Podmiot niebędący spółką prawa handlowego.

⁹ Dz. U. z 2006 r. Nr 216, poz. 1584, ze zm.

lub radzie dyrektorów podmiotów z siedzibą w Polsce oraz za granicą, w których Spółka posiadała udziały w kapitale. Umowy zawarte z Członkami Zarządu Spółki obowiązujące obecnie, dostosowane do przepisów *nowelizacji ustawy kominowej* zawierają zapis o należytej im odprawie.

Obecni Członkowie Rady Nadzorczej posiadają wymagane uprawnienia do pełnienia tej funkcji. Spółka nie dysponuje informacjami (nie ma takiego obowiązku) czy osoby zasiadające poprzednio w RN spełniały niezbędne wymagania. Wynagrodzenia pobierane przez Członków Rady Nadzorczej Spółki nie przekraczały poziomu określonego przez regulacje prawne w tym zakresie.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki¹⁰ udzieliło absolutorium z wykonania obowiązków wszystkim Członkom Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki, pełniącym obowiązki w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2014 r. oraz od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2016 r. Wszystkim Członkom Zarządu pełniącym obowiązki w roku 2015 oraz pięciu Członkom Rady Nadzorczej Spółki pełniącym obowiązki w tym okresie Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki nie udzieliło absolutorium. W odpowiedzi na pisma kontrolera skierowane do Pana Krzysztofa Tchórzewskiego Ministra Energii oraz następnie do Pana Henryka Kowalczyka Ministra - Członka Rady Ministrów, zastępującego Ministra Skarbu Państwa, Dyrektora Departamentu Nadzoru w Ministerstwie Energii oraz Zastępcę Dyrektora Departamentu Skarbu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów nie wskazali przyczyn nieudzielenia absolutorium¹¹.

(dowód: akta kontroli str. 23-451, 867-873, 975, 1069-1081, 1083-1097, 1110-1112, 1120-1121, 1192, 1196-1269)

1.2 Wykonywanie obowiązków przez osoby zasiadające w organach Spółki

W okresie objętym kontrolą w ramach Rady Nadzorczej Spółki działał Komitet Audytu Rady Nadzorczej, zajmujący się w szczególności monitorowaniem procesu sprawozdawczości finansowej, systemów kontroli wewnętrznej i audytu oraz wydawaniem rekomendacji dla Rady Nadzorczej Spółki w sprawach dotyczących wyboru i działalności biegłego rewidenta.

W okresie objętym kontrolą Rada Nadzorcza PGNiG SA przeprowadzała dwie kontrole, o które zwróciło się Ministerstwo Skarbu Państwa oraz sześć zleconych przez Ministerstwo Energii, poprzez uzyskanie wyjaśnień od Zarządu Spółki lub w jednym przypadku podejmując wskazane przez Ministerstwo działania, dotyczące monitoringu wydatków ponoszonych na usługi doradcze. Kontrole dotyczyły w szczególności działań na szkodę Spółki w Oddziale Geologii i Eksploatacji PGNiG SA, wydatków na działalność sponsoringową, PR oraz darowizn, likwidacji spółki Geofizyka Kraków SA oraz jej działalności na terenie Jemenu i innych krajów afrykańskich. Kontrole nie wykazały one nieprawidłowości a ich wyniki zostały przekazane do właściwego ministerstwa.

Rada Nadzorcza Spółki w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. w każdym przypadku podejmowała uchwały pozytywnie oceniając sprawozdania Zarządu z działalności

¹⁰ Skarb Państwa był reprezentowany przez: Pana Krzysztofa Tchórzewskiego Ministra Energii od 1 grudnia 2015 r., Panią Beatę Szydło Prezesa Rady Ministrów od 27 listopada 2015 r. do 1 grudnia 2015 r., Pana Mateusza Morawieckiego Ministra Rozwoju od 16 listopada 2015 r. do 27 listopada 2015 r., Pana Janusza Piechocińskiego Ministra Gospodarki od 6 grudnia 2012 r. do 16 listopada 2015 r.

¹¹ Pismo nr DKN.III.4633.56.2017 z dnia 10 sierpnia 2017 r. podpisane przez Panią Małgorzatę Niezgodę Dyrektora Departamentu Nadzoru w Ministerstwie Energii oraz pismo nr DSKP.WN3.580.1.5.2017.RA z dnia 24 sierpnia 2017 r. podpisane przez Panią Katarzynę Lewandowską Zastępcę Dyrektora Departamentu Skarbu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Spółki oraz sprawozdania finansowe za ubiegły rok obrotowy, które następnie były zatwierdzane przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki. Sprawozdania były składane w rejestrze sądowym.

Na 25 posiedzeniach Rady Nadzorczej Spółki w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. omawiane było zaangażowanie kapitałowe Spółki w spółki zależne. Przy czym zgodnie ze Statutem Spółki Rada Nadzorcza PGNiG SA zatwierdza w szczególności sposób głosowania przedstawicieli Spółki na Walnych Zgromadzeniach lub Zgromadzeniach Wspólników spółek z udziałem kapitałowym PGNiG SA powyżej 50% w sprawach związanych ze zwiększeniem lub obniżeniem zaangażowania kapitałowego PGNiG SA, zmianą statutu lub umowy spółki, podwyższeniem lub obniżeniem kapitału zakładowego, połączeniem, przekształceniem lub podziałem spółki, zbyciem akcji lub udziałów spółki, zbyciem i wydzierżawieniem przedsiębiorstwa spółki lub jego zorganizowanej części oraz ustanowieniem na nich ograniczonego prawa rzeczowego, rozwiązaniem i likwidacją spółki, zastawianiem lub innym rodzajem obciążania akcji lub udziałów spółki oraz zobowiązaniem do dopłat.

W okresie objętym kontrolą nastąpiły trzy zmiany w Statucie Spółki. Uchwałą Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dnia 16 kwietnia 2015 r. zmieniono zapis dotyczący powoływania członków Rady Nadzorczej Spółki a następnie uchwałą z dnia 28 czerwca 2016 r. zmieniono zapisy w szczególności dotyczące uprawnień Skarbu Państwa oraz funkcjonowania Zarządu Spółki. Uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Spółki z dnia 24 listopada 2016 r. zmieniono zapisy w szczególności dotyczące uprawnień pracowników i funkcjonowania Zarządu Spółki.

Spółka w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. dokonała zgodnie z obowiązującymi przepisami sprzedaży 105 nieruchomości, w tym 21 w roku 2014, 26 w roku 2015, 48 w roku 2016 i 10 w roku 2017. Sprzedaż nieruchomości była prowadzona w trybie przetargu ustnego, zgodnie z przepisami *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 lutego 2007 r. w sprawie określenia sposobu i trybu organizowania przetargu na sprzedaż składników aktywów trwałych przez spółkę powstałą w wyniku komercjalizacji*¹²

W okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. wystąpiło dziewięć przypadków utworzenia spółek zależnych od Spółki lub objęcia akcji/udziałów w innych podmiotach.

Jedynym przypadkiem zbycia zorganizowanej części majątku Spółki w drodze umów sprzedaży lub wniesienia do innych podmiotów w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. było przeniesienie zorganizowanej części przedsiębiorstwa pod nazwą: „*Segment Obrotu detalicznego – SOD*”, tytułem wniesienia wkładu niepieniężnego na pokrycie kapitału zakładowego spółki z o.o. W szczególności z powodu konieczności przygotowania do pełnego uwolnienia rynku gazu w Polsce Spółka dokonała rozdziału sprzedaży detalicznej i hurtowej gazu. W dniu 1 sierpnia 2014 r. działalność operacyjną rozpoczęła spółka PGNiG Obrót Detaliczny Sp. z o.o., do której została przeniesiona cała obsługa handlu detalicznego gazu ziemnego i energii elektrycznej.

Cztery przypadki dotyczyły PGNiG Termika SA oraz jeden PGNiG Technologie SA i miały związek z prowadzonymi procesami akwizycyjnymi. Podwyższono także kapitał zakładowy spółki PGNiG Upstream International AS¹³ w celu poprawy relacji kapitału własnego do kapitału zakładowego oraz do sumy bilansowej. PGNiG SA objęła jako założyciel udziały Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Gaz

¹² Dz. U. Nr 27, poz. 177 ze zm.

¹³ Obecna firma PGNiG Upstream Norway AS.

Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych w celu optymalizacji obszaru ubezpieczeń w ramach GK PGNiG¹⁴.

PGNiG SA nabyło od PGNiG Technologie SA pakiet akcji spółki BSiPG Gazoprojekt SA w celu zmniejszenia rozproszenia akcjonariatu

W okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. wydatkowano w związku z zawartymi w tym okresie umowami na działalność doradczą, promocyjną oraz sponsoring łączną kwotę¹⁵ [...] ¹⁶, w tym w roku 2014 wydatkowano na doradztwo kwotę [...], na promocję kwotę [...], na sponsoring kwotę [...], w roku 2015 wydatkowano na doradztwo kwotę [...], na promocję kwotę [...], na sponsoring kwotę [...], w roku 2016 wydatkowano na doradztwo kwotę [...], na promocję kwotę [...], na sponsoring kwotę [...] oraz w pierwszym półroczu roku 2017 wydatkowano na doradztwo kwotę [...], na promocję kwotę [...], na sponsoring kwotę [...].

Jedenaście podmiotów, zależnych do Spółki w okresie objętym kontrolą nie osiągnęło wyników finansowych, zgodnie z przyjętymi założeniami, w tym Geofizyka Toruń SA, Geofizyka Kraków SA w likwidacji, POGC Libya BV, PGNiG Upstream Norway AS, PGNiG Supply and Trading GmbH, PGNiG Technologie SA, BSiPG Gazoprojekt SA, Geovita SA, Exalo Drilling SA oraz PGNiG Obrót Detaliczny Sp. z o.o.

W okresie objętym kontrolą 149 pracowników Spółki zasiadało w organach spółek, w których PGNiG SA posiadało udziały w kapitale. Łączenie funkcji pracownika i członka zarządu w spółce z udziałem kapitałowym PGNiG SA było związane z zadaniami lub projektami realizowanymi w ramach obowiązków służbowych przez danego pracownika, za wyjątkiem jednego przypadku, w którym na czas pełnienia funkcji Prezesa Zarządu Geovita SA pracownikowi Spółki został udzielony urlop bezpłatny. Pracownicy zasiadający w radach nadzorczych posiadali odpowiednie kompetencje i byli wynagradzani zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. Zarząd i Rada Nadzorcza Spółki trzykrotnie przyjmowały i zatwierdzały zmiany bądź aktualizacje strategii rozwoju Spółki i GK PGNiG SA.

Strategia GK PGNiG SA na lata 2014-2022 obejmowała cztery kluczowe dla Spółki obszary biznesowe tj. utrzymanie wartości w obrocie, maksymalizację przepływów z obszaru infrastruktury i wytworzenia, wzmocnienie i transformację obszaru poszukiwania i wydobywania, zbudowanie fundamentów wzrostu w całym łańcuchu wartości. Nadzór nad wdrożeniem strategii pełnił Komitet Sterujący Strategii, w którego skład wchodził Zarząd PGNiG SA. Raportowanie realizacji strategii odbywało się kwartalnie.

Aktualizacja Strategii GK PGNiG SA na lata 2014-2022 była spowodowana koniecznością dostosowania jej do zmian rynkowych, które nastąpiły w 2015 r., w tym wahań cen ropy naftowej na przełomie lat 2014-2015.

Strategia GK PGNiG na lata 2017-2022 z perspektywą do roku 2026 została opracowana w związku ze zmianą uwarunkowań zewnętrznych, w tym zmianą w otoczeniu makroekonomicznym oraz zmianom rynkowym (przyspieszenie rozwoju konkurencji na rynku gazu ziemnego w Polsce, potrzeba dywersyfikacji kierunków

¹⁴ Dalej: GK PGNiG SA.

¹⁵ Kwota netto.

¹⁶ Mając na uwadze art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1764) i art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.), NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie kwot wydatków. Wyłączenia dokonano w interesie przedsiębiorcy przez wykreślenie danych kwotowych i zastąpienie ich oznaczeniem [...].

dostaw gazu z importu po roku 2022 zmiana uwarunkowań regulacyjnych). Strategia określa siedem strategicznych obszarów działalności GK PGNiG oraz definiuje dla nich cele i aspiracje strategiczne na lata 2017-2022, które obejmują: poszukiwanie i wydobywanie, obrót hurtowy, obrót detaliczny, magazynowanie, dystrybucję, energetykę i ciepłownictwo, centrum korporacyjne. Nadzór nad realizacją pełni Rada Portfela GK PGNiG SA, w której skład wchodzi wszyscy Członkowie Zarządu Spółki. Zbiorcze raporty będą przygotowywane co sześć miesięcy.

Od 2009 roku w Spółce obowiązywała Strategia Zrównoważonego Rozwoju i Odpowiedzialnego Biznesu GK PGNiG SA na lata 2009-2015, która obowiązywała do czasu przyjęcia nowego dokumentu regulującego ten obszar. W 2016 r. podjęto prace nad jej aktualizacją, które realizowane równoległe z opracowywaniem nowej strategii biznesowej. W dniu 11 kwietnia 2017 r. Zarząd Spółki przyjął nową Strategię zrównoważonego rozwoju GK PGNiG na lata 2017-2022.

W Strategii zrównoważonego rozwoju GK PGNiG na lata 2017-2022 ustalono siedem obszarów strategicznych, które wyznaczają priorytety działań CSR¹⁷, tj.: rynek – bezpieczeństwo energetyczne kraju, środowisko – ochrona środowiska; społeczeństwo – kapitał społeczny oraz komunikacja społeczna i dialog przy inwestycjach, klient – satysfakcja klienta oraz rozwój oferty, pracownicy – troska o bezpieczeństwo i rozwój pracowników – solidny pracodawca, rozwój pracowników, bezpieczeństwo i higiena pracy, innowacje dla rozwoju, etyka – system wartości jako podstawa działania biznesowego.

Spółka wykonała wnioski po kontroli P/08/051 przeprowadzonej przez Najwyższą Izbę Kontroli, dotyczącej nadzoru właścicielskiego Skarbu Państwa w Spółce w latach 2004 – 2008¹⁸, o czym poinformowała pismem z dnia 5 maja 2009 r.

(dowód: akta kontroli str. 23 -79, 452-866, 874-974, 975-1081, 1083-1109, 1113-1119, 1122-1190, 1193-1195, 1270-1331)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
zbadanej
działalności

Brak wskazania przyczyn (w trzech przypadkach) odwołania członków zarządu może być interpretowany – w opinii Najwyższej Izby Kontroli – jako brak transparentności i arbitralność decyzji Rady Nadzorczej.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Wybrane dane finansowe Spółki

Opis stanu
faktycznego

2.1 Aktywa

W latach 2014 - 2016 rzeczowe aktywa trwałe wykazywały stabilny udział w strukturze aktywów trwałych wynoszący 48,4% - 51,1% wartości salda aktywów trwałych w poszczególnych latach. Na wartość rzeczowych aktywów trwałych PGNiG SA składają się głównie majątek związany z działalnością wydobywczą oraz majątek podziemnych magazynów gazu.

W latach 2014 – 2015 pozycja udziały i akcje wykazywała stabilny udział w strukturze aktywów trwałych wynoszący 28,9% - 33,0% wartości salda aktywów

¹⁷ Corporate Social Responsibility tzn. społeczna odpowiedzialność biznesu.

¹⁸ Trzeci kwartał.

trwałych w poszczególnych latach, natomiast w 2016 roku udział ten wzrósł do poziomu 36,8% na skutek zwiększenia wartości akcji w spółkach zależnych oraz nabycia udziałów w Towarzystwie Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Gaz.

W pozycji Inne aktywa finansowe najistotniejszą pozycją są pożyczki udzielone w ramach GK PGNiG SA. W tej pozycji Spółka wykazuje część długoterminową pożyczek udzielonych w ramach GK PGNiG SA oraz spółkom powiązanym natomiast część krótkoterminowa jest prezentowana w pozycji Aktywa finansowe krótkoterminowe. PGNiG SA udziela pożyczek jednostkom powiązanym w celach inwestycyjnych oraz na bieżącą działalność operacyjną. Udział pożyczek w aktywach trwałych na początku 2014 roku stanowił 17,3 % i kolejno 16,1% na końcu 2014 roku, 12,7% w 2015 roku i 13,7% w 2016 roku.

Główną składową zapasu spółki jest paliwo gazowe. Wahania wartości zapasu w poszczególnych latach są związane z ilością zgromadzonego paliwa oraz zmianami cen nabycia.

Na zmianę struktury należności między latami 2014 - 2016 z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności między innymi miało wpływ wniesienie w 2014 roku aportem do spółki zależnej, PGNiG Obrót Detaliczny Sp. z o.o., działalność obrotu detalicznego, stanowiącą zorganizowaną część przedsiębiorstwa.

(dowód: akta kontroli str. 23 -79)

2.2 Pasywa

Na dzień 31 grudnia 2016 roku kapitał akcyjny składał się z 5 778 314 857 akcji o wartości nominalnej 1 zł na jedną akcję. W 2016 roku Spółka dokonała skupu 121 685 143 akcji własnych o wartości nominalnej 1 zł, które następnie umorzyła.

W dniu 13 lutego 2017 r. Spółka dokonała terminowej spłaty pożyczki wraz z należnymi odsetkami, otrzymanej w 2012 roku od spółki zależnej PGNiG Finance AB.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług wobec jednostek pozostałych stanowiły odpowiednio 24,2% na koniec 2016 r., 14,4% na koniec 2015 r. 21,3% na koniec 2014 oraz 30,5% na początek 2014 r. w stosunku do łącznej wartości zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz innych zobowiązań. W 2014 roku PGNiG SA wniosła aportem do spółki zależnej PGNiG Obrót Detaliczny Sp. z o.o., działalność obrotu detalicznego, stanowiącą zorganizowaną część przedsiębiorstwa. W skład aportu weszły między innymi umowy z dostawcami wraz z wynikającymi z nich zobowiązaniami w kwocie 183 000 tys. zł.

Wartość i struktura rezerw na przestrzeni lat 2014-2016 obejmowała rezerwę na koszty likwidacji odwiertów, rezerwa na kary UOKiK, rezerwę związaną z ochroną środowiska, rezerwę na roszczenia z tytułu bezumownego korzystania z gruntów, rezerwę na zobowiązania dotyczące prac poszukiwawczych w Pakistanie i Libii, rezerwę na świadectwa pochodzenia energii i efektywności energetycznej oraz pozostałe. Na dzień 1 stycznia ich łączna suma wynosiła razem kwotę 1 589,9 tys. zł a na koniec 2016 r. kwotę 1 547,7 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 23 -79)

2.3 Przychody

Przychody ogółem Spółki wyniosły w kolejnych latach: 23 738,1 tys. zł w 2014 r., 18 645,7 tys. zł. W 2015 r. oraz 17 182,7 tys. zł w roku 2016. Najważniejszą przyczyną zmian w strukturze i wartości przychodów pomiędzy rokiem 2014 i 2015 było wydzielenie z PGNiG SA spółki PGNiG Obrót Detaliczny Sp. z o.o. Do najistotniejszych zmian w strukturze przychodów ze sprzedaży pomiędzy rokiem

2015 i 2016 należy zaliczyć spadek przychodów ze sprzedaży gazu wysokometanowego, wywołany spadkiem cen giełdowych gazu oraz wzrost przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej związany ze wzrostem wolumenu sprzedaży tego produktu. Ponadto od 2015 roku znacząco wzrosły przychody ze sprzedaży LNG, jako efekt dostawy produktu dla spółki Polskie LNG SA związany z otwarciem gazoportu LNG w Świnoujściu w grudniu 2015 oraz lutym 2016 roku. Spadek przychodów ze sprzedaży helu w 2015 roku został wywołany przez obniżenie średniorocznych cen jednostkowych sprzedaży o ok. 38%.

(dowód: akta kontroli str. 23 -79)

2.4 Koszty operacyjne

Koszty operacyjne ogółem Spółki wyniosły w kolejnych latach: 21 617,5 tys. zł w 2014 r., 17 460,5 tys. zł. W 2015 r. oraz 16 005,2 tys. zł w roku 2016. Analogicznie, jak w przypadku przychodów ze sprzedaży, najważniejszą przyczyną zmian w strukturze kosztów operacyjnych pomiędzy rokiem 2014 i 2015 było wydzielenie z PGNiG SA spółki PGNiG Obrót Detaliczny Sp. z o.o. Spadek kosztów sprzedanego gazu w latach 2015 oraz 2016 wynikał, w głównej mierze, z postępujących spadków cen gazu importowanego. W otoczeniu obniżających się cen zakupu w 2016 roku pogłębiły się także ujemne wyniki transakcji zabezpieczających zakup gazu. Koszt energii na cele handlowe wzrósł w 2016 roku na skutek wzrostu wolumenu sprzedaży tego produktu. Analogiczne wzrosty nastąpiły po stronie przychodów ze sprzedaży. Wystąpienie od 2016 roku kosztów usług regazyfikacji jest następstwem rozpoczęcia przez PGNiG SA importu gazu w postaci płynnej, tj. LNG, który wymaga przywrócenia do postaci gazowej poprzez proces regazyfikacji. Usługi regazyfikacji są świadczone w gazoporcie w Świnoujściu przez spółkę Polskie LNG SA na mocy umowy zawartej w marcu 2010 roku. Koszty spisanych odwiertów negatywnych oraz badań sejsmicznych mają charakter niecykliczny i są ściśle powiązane z ilością oraz wynikami prowadzonych projektów w obszarze poszukiwania i wydobywania. Wzrost wartości podatków i opłat w 2016 roku wynika z podwyżek stawek opłat z tytułu eksploatacji złóż ropy i gazu: w stosunku do roku 2015. Zmiany wartości odpisów aktualizujących wartość majątku trwałego dotyczą przede wszystkim zawiązania odpisów na środki trwałe oraz na środki trwałe w budowie dotyczące poszukiwania i oceny zasobów mineralnych. Zarówno w 2015, jak i w 2016 roku, przyczyną dalszej utraty wartości aktywów był prognozowany w okresie analizy spadek cen węglowodorów oraz, w przypadku środków trwałych aktualizacja prognozy produkcji uwzględniająca pogorszenie warunków złożowych na określonych jednostkach produkcyjnych, a w przypadku środków trwałych w budowie rezygnacja z realizacji odwiertów w wyniku niezadowalających rezultatów prac geologicznych.

(dowód: akta kontroli str. 23 -79)

2.5 Zatrudnienie

Liczba osób w przeliczeniu na pełne etaty zatrudnionych w Spółce średniorocznie w 2014 r. wyniosła 5 171,39 osób a w I półroczu 2017 r. 4 653,30, w tym odpowiednio 101,67 etatu i 71,67 etatu stanowiły osoby z kadry kierowniczej. Liczba pracowników zatrudnionych przy produkcji zmieniła się w analogicznym okresie z 3 621,11 etatu do 3 251,59 etatu, zatrudnionych przy obrocie paliwami z 1 331,29 etatu do 79,47 etatu¹⁹ a zatrudnionych w działalności pomocniczej – administracji z 1 597,37 etatu do 1 244,58 etatu.

¹⁹ Z powodu wydzielenia z PGNiG SA spółki PGNiG Obrót Detaliczny Sp. z o.o.

W Spółce przeprowadzono od dnia 1 stycznia 2014 r. 232 nabory w Centrali Spółki (z czego 14 na stanowiska dyrektorów lub zastępców dyrektorów), w tym w roku 2014 - 57 naborów (z czego osiem na stanowiska dyrektorów lub zastępców dyrektorów), w roku 2015 - 30 naborów (z czego sześć na stanowiska dyrektorów lub zastępców dyrektorów), w roku 2016 – 120 naborów (z czego dziewięć na stanowiska dyrektorów lub zastępców dyrektorów) oraz w I półroczu 2017 roku 41 naborów (z czego jedno na stanowiska dyrektora lub zastępcy dyrektora). Zwiększona ilość naborów w 2016 r. była związana ze wzmożoną fluktuacją pracowników, co z kolei było związane między innymi ze zmianami organizacyjnymi, Programem Dobrowolnych Odejść oraz z zmianą polityki kadrowej.

Przeciętne wynagrodzenie w Spółce wzrosło z kwoty 7 234,53 zł w roku 2014 do kwoty 7 367,25 zł w roku 2016.

(dowód: akta kontroli str. 23 -79, 1069-1081, 1113-1119)

2.6 Dywidenda

PGNiG SA w okresie od 1 stycznia 2014 r. wypłaciło dywidendę za rok obrotowy 2013 w kwocie 885 000 tys. zł, za rok obrotowy 2014 w kwocie 1 180 000 tys. zł, za rok obrotowy 2015 w kwocie 1 062.000,0 tys. zł oraz za rok obrotowy 2016 w kwocie 1 155.663 tys. zł.

Sytuacja, w której kwota wypłaconej dywidendy różniła się od rekomendowanej przez Zarząd Spółki, dotyczyła dywidendy za rok obrotowy 2014. Rekomendacja Zarządu Spółki z dnia 5 marca 2015 r., zaakceptowana przez Radę Nadzorczą Spółki w dniu 16 marca 2015 roku, zakładała wypłatę dywidendy w kwocie 944 000 tys. zł. Uchwałą Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 16 kwietnia 2015 r. kwota dywidendy została ustalona w wysokości 1 180 000 tys. zł. Poziom wypłacanych dywidend był zgodny z polityką dywidendową prowadzoną przez ministerstwo nadzorujące Spółkę.

(dowód: akta kontroli str. 23 -79, 632-866, 1008-1013)

2.7 Wywiązywanie się ze zobowiązań podatkowych

Od dnia 1 stycznia 2014 r. wystąpiły dwa przypadki nieznacznych opóźnień w płatnościach zobowiązań podatkowych, które nie spowodowały negatywnych konsekwencji finansowych dla Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 23 -79, 1069-1081, 1082)

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena częściowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w badanym obszarze Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli.

Warszawa, dnia 28 września 2017 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji

Kontroler
/-/ Łukasz Urbanowicz
Specjalista kp.

Dyrektor
/-/ z up. Michał Wilkowicz
Wicedyrektor